

מלאכת מלבן - ניקוי יבש

גמרות

שפשוף בגדים

שבת קמ ע"א - מהו לכסכסוי כיתניתא בשבתא? (האם מותר לשפשוף בגד בשבת) לרכוכי כיתניתא קא מיכוין ושפיר דמי או דילמא לאולודי חיורא קמיכוין ואסיר? (הכוונה לרכך ומותר, או הכוונה להלבין ואסור)

אמר ליה: לרכוכי קא מיכוין ושפיר דמי. (הכוונה לרכך ומותר)

סודרא לא קא מיבעיא לי כי מיחזי כי אולודי חיורא. (סודר אין ספק כי נראה כמלבין)

רש"י - חלוק כחונת של פשתן שנתכנסה, והרי היא קשה ומשפספה זין שתי ידיו והיא מתרככה, סולר מקפיד על ליבונו וואהרו של סולר יותר מכהונת.

שבת קמא ע"א - טיט שעל גבי בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ.

טיט שעל גבי מנעלו מגררו בגב סכין, ושעל בגדו מגררו בצפורן ובלבד שלא יכסכו מבחוץ אלא מבפנים.

רש"י - מצפנים - ללא מוכחא מילתא לאיתחזויי כמלכז, ומלכז ממש לא הוי, לאין נותן קס מיס.

ניעור בגדים

שבת קמז ע"א - המנער טליתו בשבת חייב חטאת.

ולא אמרן אלא בחדתי אבל בעתיקי לית לן בה. (דווקא חדש ולא ישן)

ולא אמרן אלא באוכמי אבל בחיורי וסומקי לית לן בה. (דווקא בשחור ולא בלבן ואדום)

והוא דקפיד עלייהו. (מדובר שמקפיד על הבגד)

עולא איקלע לפומבדיתא חזא רבנן דקא מנפצי גלימייהו אמר קמחללין רבנן שבתא.

אמר להו רב יהודה: נפוצי ליה באפיה אנן לא קפדינן מידי.

רש"י - המנער טליתו מן העפר חייב חטאת דזהו ליבונה.

תוספות - המנער טליתו - פירש ר"ח מן הטל שעליו דהיינו כיבוס וליבון חייב חטאת. אבל בניעור מן העפר כלפיקש בקונטרס אין נראה שיהא שייך ליבון.

קיפול בגדים

שבת קיג ע"א משנה - מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים, ומציעין את המטות אבל לא משבת למוצאי שבת.

גמרא - לא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם.

ובאדם אחד לא אמרו אלא בחדשים אבל בישנים לא.

וחדשים לא אמרו אלא בלבנים אבל בצבועים לא.

ולא אמרו אלא שאין לו להחליף, אבל יש לו להחליף לא.

ראשונים

רמב"ם - הלוקט יבולת שעל גבי בגדים בידו כגון אלו היבולות שבכלי צמר חייב משום מכה בפטיש, והוא שיקפיד עליהן, אבל אם הסירן דרך עסק הרי זה פטור.

המנער טלית חדשה שחורה כדי לנאותה ולהסיר הציהוב הלבן הנתלה בה כדרך שהאומנין עושין חייב חטאת, ואם אינו מקפיד מותר.

השגת הראב"ד - מפרשים אחרים פירשו מנערו מן המים שנפלו עליו והוא תולדת מכבס.

רמב"ם - טיט שעל גבי בגדו מכסכסו מבפנים ואינו מכסכסו מבחוץ גזירה שמא יכבס, ומותר לגרדו בצפורן ואינו חושש שמא ילבנו, המכסכס את הסודר אסור מפני שהוא מלבנו אבל החלוק מותר מפני שאין כוונתו אלא לרככו.

השגת הראב"ד - טעה בזה דבין סודר בין חלוק מותר.

טור (סימן שב) - המנער טליתו מפני טל שעליו חייב משום כיבוס ודוקא בחדתי ואוכמי דבהנך הוי הניעור יפה כמו כיבוס והוא שמקפיד עליו שלא ללובשו בלא ניעור אבל אי בציר חד מהני שרי.

הנוטל מן הבגד קסמין וקשרים הנשארים בו מן האריגה אם היה מקפיד שלא ללובשן עד שיטלם חייב חטאת.

מקפלין כלים בשבת לצורך שבת ללובשן בו ביום ודוקא באדם אחד אבל בב' בני אדם לא דהוי תיקון טפי, ואפילו באדם אחד דוקא בחדשים דהיינו כל זמן שלא רחצו ולבנים שאין הקיפול מתקן כל כך והוא שאין לו להחליף אבל ישנים או צבועים או שיש לו להחליף אסור.

חלוק לאחר כביסה הוא מתקשה ומשפשפין אותו בידיים לרככו מותר לעשותו בשבת שאין מכוין אלא לרככו אבל סודר אסור מפני שמכוין לצחצחו והוי כמלבן.

טיט שעל בגדו מכסכסו בפנים כיצד לוקח הבגד בפנים ומשפשפו זה בזה אבל לא בחוץ דדמי לליבון שמתלבן בכך ומגרדו בציפורן או בסכין.